

ÉMILE ZOLA

* 1840 v Paříži, † 1902 v Paříži

Byl francouzský prozaik, jeden z hlavních představitelů naturalismu. Jeho otec byl italský inženýr, matka Francouzka. Když byly Émilovi tři roky, odstěhovala se rodina do jižní Francie, kde otec pracoval na stavbě zavodňovacího kanálu. V osmnácti Zola odešel zpátky do Paříže. Zde se shledal s kamarádem z dětství, malířem Paulem Cézannem, který ho uvedl do společnosti. Pracoval v nakladatelství, kde kolem sebe soustředil mladé romanopisce. Zemřel nešťastnou náhodou na otravu oxidem uhelnatým poté, co se mu ucpal komín u kamen. Existuje podezření, že byl takto odstraněn.

Zola se proslavil románem **Tereza Raquinová** [rakénová], tragickým příběhem ženy, jež touží po změně a hledá **únik z monotónního života**. Spolu se svým milencem zavraždí manžela. **Výčitky svědomí** a **neutěšené prostředí**, do něhož se dostanou, je nakonec doženou ke společné **sebevraždě**. Tento román je klasickým příkladem **naturalismu**, jehož zásady Zola popsal ve své teoretické práci.

Zola napsal **cyklus dvaceti románů**, který je studií rodiny **Rougon-Macquartů** [rugon-makartů]. Napodobil v něm Balzacovu Lidskou komedii. Hlavními postavami těchto románů jsou **dělníci a lidé z periferie**. Prostřednictvím osudů jednotlivých členů rodiny Zola zachycuje **francouzskou společnost** konce 19. století. Některé z postav se objevují ve více dílech a postupně se vyvíjejí.

Portrét Zoly namaloval slavný impresionistický malíř Édouard Manet.

Mezi nejznámější romány z tohoto cyklu patří **Břicho Paříže**, **Zabiják**, **Nana** a **Germinal**. První z nich se odehrává ve velké **pařížské tržnici**, přezdívané Břicho Paříže. Do tohoto prostředí je zasazen příběh mladého muže Florenta, který uprchl z galejí, žije tajně v Paříži a stane se inspektorem tržnice. Nakonec se ale prozradí jeho minulost a je znovu odsouzen k vyhnanství.

Román **Nana** je volným pokračováním románu **Zabiják**. Popisuje osudy luxusní **prostitutky Nany**, která je úspěšná i jako divadelní herečka. **Využívá své milence** a některé dožene až na samé společenské dno. Její malý syn Ludvík umírá na neštovice, později na ně zemře i Nana. Román **Germinal** popisuje **boj francouzských horníků** za lepší životní podmínky a **vznik dělnického hnutí**.

NANA (1880)

Žvaneček mršiny, hromádka vlhkého mazu a krve, lopatka zkaženého masa, vržená na podušku. Neštovice se rozlezly po celém obličej, puchýř vedle puchýře, zbledlé a sedlé připomínaly plesnivé bláto, jako by se už rozpadaly v prach a popel na té beztvárné kaši, v níž už zanikly všechny rysy. Levé oko úplně utonulo v rozteklém hnisu, pravé, pootevřené, se propadávalo jako černá a nečistá díra. Zhnisaný nos ještě mokval.

Přeložil Miloslav Jirda

Otázky pro rozbor textu a k zamyšlení:

- 1 Co bylo příčinou smrti Nany?
- 2 Jaké pocity ve vás ukázka zanechala?

SLOVNÍČEK POJMŮ

naturalismus = umělecký směr, který se snaží zachytit nezkreslenou realitu. Vybírá si záměrně negativní jevy, zachycuje život lidí na okraji společnosti.

VĚDELI JSTE, ŽE...?

Zola byl přesvědčený o tom, že spisovatel má být zapsovatelem objektivní reality.

ZABIJÁK (1877)

Román popisuje nelehký život venkovanky Gervaisy, která se se svým druhem a dětmi přestěhuje do Paříže. Muž ji ale opustí a ona se po čase provdá za klempíře, s nímž má dceru Nanu. Oba jsou pracovití a Gervaisa si zařídí vlastní prádelnu. Její muž ale propadne alkoholu a propije všechny úspory. Gervaisa musí prodat prádelnu a začne také pít. Nakonec se oba ocitají na samém společenském dně. Z Gervaisy se stane žebračka a její manžel umírá v blázninci na alkoholickou psychózu. Z dcery Nany se stane prostitutka. Gervaisa, kterou o všechno připravil zabiják alkohol, umírá sama ve špinavé kobce. Smrt je pro ni vysvobozením.

Z koulí se staly krysy. Ta špinavá havěť rostla, provlékala se sítí, skákala po žíněnce a tam se rozplynula. Také tu byla opice, vyskočila ze zdi, vracela se zas do zdi a pokaždé se k němu přiblížila tak blízko, že ucouvl, aby mu neukousla nos. Najednou se to zas všechno změnilo, zdi asi začaly dělat kotrmelce, protože Coupeau křičel, škrtě se hrůzou a vztekem. (...) „Byl otec tohoto muže piják?“ „Ano, pane doktore, trochu, to víte, jako každý... Jednou sletěl v opilosti ze střechy a zabil se.“ „A jeho matka pila?“ „Inu, to víte, pane doktore, jako každý, sem tam kapku... Ó, je to spořádaná rodina... Měl bratra, ten zemřel docela mladý v nějakých křečích.“ Lékař se na ni díval svým pronikavým okem. A řekl tvrdě: „A co vy? Vy pijete také?“

Přeložili Jaroslav a Růžena Pochovi

Otázky a úkoly pro rozbor textu:

- 1 Co autor popisuje v první části ukázky?
- 2 Jakým způsobem zachycuje realitu?
- 3 Najděte v ukázce znaky naturalismu.

Opakování:

- 1 Vysvětlíte pojem „naturalismus“.
- 2 Jak se projevuje v Zolově díle?
- 3 Jak se jmenuje autorův cyklus románů?
- 4 Co se v tomto cyklu snažil zachytit?
- 5 Které prostředí v něm zobrazuje?
- 6 Jaký mají jeho postavy osud a proč?